

ενάντια στις
Βιορηχανικές Ανανεώσιμες Πηγές Ενέργειας

ΑΓΡΩΣ

ΟΥΤΟΙΣΟΥΣΕΙΡΙΖΟΜΕΝΟ ΚΩΤΕΙΛΑΜΜΕΝΟ ΈΛΦΟΙΣ

Περί "ενεργειακού προβλήματος"

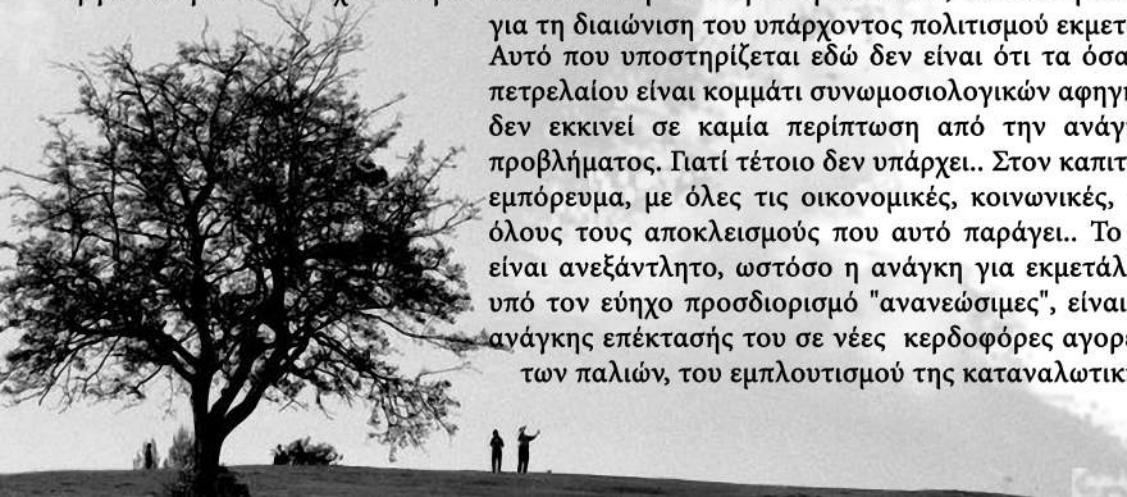
Σε μια στοιχειώδη διερεύνηση σχετικά με την πολυδιαφημιζόμενη βιομηχανία των ανανεώσιμων πηγών ενέργειας και την επιτακτική ανάγκη για την περαιτέρω ανάπτυξή της, χρειάζεται να συγκροτήσουμε ένα πλάνο εργασίας. Αρχικά, να δούμε τους βασικούς πυλώνες νομιμοποίησής της σε ιδεολογικό επίπεδο, προκειμένου να λειανθούν στην κοινωνική συνείδηση οι τραγικές συνέπειές της σε επίπεδο ζωής ανθρώπων και αυτού που ονομάζεται φύσης, ώστε να καμφθούν κατά το δυνατόν περισσότερο οι όποιες κοινωνικές-τοπικές αντιστάσεις από τη νέα μορφή ερημοποίησης που δρομολογείται. Να καταγράψουμε τις συνέπειες αυτές, όχι ως δημοσιογραφική παράθεση θεαματικοποίησής τους, αλλά ως αυτό που πραγματικά προκαλούν: νέες περίφραχτες, εμπορευματοποιημένες ζώνες, νέες περιοχές αποκλεισμού, μια ακόμη επιθετική αποικιοποίηση του χώρου και του χρόνου με τα κυρίαρχα νοήματα του κέρδους και των εμπορευματικών σχέσεων, αυτό που συχνά συνοψίζεται ως λεηλασία φύσης και ανθρώπων. Τέλος, σε μια συνοπτική πάντα προσπάθεια, χρειάζεται να δούμε τι επιφυλάσσει η νέα πολιτική διαχείριση, η νέα κυβέρνηση αριστεράς-ακροδεξιάς, σχετικά με την πράσινη βιομηχανία, μιας που είναι ήδη ορατές οι κατευθυντήριες γραμμές της, και αυτό όχι μόνο σε επίπεδο προθέσεων.

Η βιομηχανία των ανανεώσιμων πηγών ενέργειας (Α.Π.Ε.) μετράει λίγες μόλις δεκαετίες και είναι στενά συνδεδεμένη με τους Λόγους περί "ενεργειακού προβλήματος". Το τελευταίο συνοδεύεται από μια τεράστια βιβλιογραφία (πανεπιστημιακά συγγράμματα, αστικός τύπος, επιστημονικά περιοδικά και πλήθος επικλήσεων από όλο το φάσμα του θεσμικού κόσμου) περί εξάντλησης των υπαρχόντων ενεργειακών πόρων (άνθρακα, πετρελαίου και φυσικού αερίου), με ιδιαίτερη μνεία στην κύρια ατμομηχανή του καπιταλιστικού κόσμου, το πετρέλαιο, και μιας αδιαφισβήτητης ανάγκης εύρεσης νέων μορφών ενέργειας. Κάπου εδώ χρειάζεται να απαντήσουμε σε δυο θεμελιώδη ερωτήματα. Υπάρχει όντως ενεργειακό πρόβλημα και αν ναι για ποιους; Και αν, όπως διατείνονται, η λύση είναι η εκμετάλλευση του ανέμου, της γεωθερμικής ενέργειας, του ήλιου, του νερού, όλων αυτών που διαφημίζονται ως ανανεώσιμα, ποιοι θα ωφεληθούν και με ποιο τρόπο;

Ως προς το πρώτο ζήτημα, είναι κοινώς αποδεκτό ότι η παραγωγή και χρήση της ενέργειας, κυρίως από τα ορυκτά καύσιμα, είναι βασική προϋπόθεση για την επέκταση της καπιταλιστικής ανάπτυξης. Ατελείωτα ενεργειακά δίκτυα συμβάλουν στην παραγωγή όλο και περισσότερο προϊόντων, με τις μεταφορές να έχουν σημαντικό ρόλο για τη διασπορά τους στα κέντρα κατανάλωσης, ενώ σε κοινωνικό επίπεδο καλλιεργείται και επιβάλλεται μια ενεργοβόρα κουλτούρα, μέσα από την οποία η ευημερία συνδέεται με την κατανάλωση, χωρίς αυτό να σημαίνει ότι στην ταξικά διαρθρωμένη κοινωνία αφήνεται χώρος να το κάνουν όλοι με την ίδια ένταση και τρόπο. Ο έλεγχος των δικτύων (και των φυσικών πόρων) αποτελεί σοβαρό παράγοντα τόσο των ενδοκαπιταλιστικών (διακρατικών, γεωπολιτικών, εταιρικών) ανταγωνισμών όσο και της επιθετικής πολιτικής των ισχυρών καπιταλιστικών κρατών απέναντι στον λεγόμενο υπό ανάπτυξη κόσμο. Ατέλειωτες λεηλασίες ανθρώπων, καταλήστευση φυσικού πλούτου και ποτάμια αίματος έχουν χυθεί για να συνεχίσουν να αναπτύσσονται οι οικονομίες του "αναπτυγμένου" κόσμου.

Πώς φτάνουμε όμως στη μεσσιανικού τύπου ανακάλυψη των ΑΠΕ; Η πετρελαϊκή κρίση στις αρχές του 1970 που αμφισβήτησε, εκ μέρους των πετρελαιοπαραγωγών χωρών, το επίπεδο ελέγχου και διανομής του "μαύρου χρυσού", η υποστηριζόμενη από διάφορες μελέτες εξάντλησή του (μελέτες που βεβαίως συνεισφέρουν τα μέγιστα σε συναινέσεις ως προς την επιτακτική ανάγκη επέκτασης της βιομηχανίας εξόρυξης του πετρελαίου σε νέες περιοχές π.χ ανταρκτική), αλλά και τα διαρκώς αναπτυσσόμενα ριζοσπαστικά κινήματα τη δεκαετία του '70, που έθεσαν το ζήτημα της προστασίας του φυσικού περιβάλλοντος καταδεικνύοντας τις αιτίες καταστροφής του, δημιούργησαν, μαζί με τα άλλα ζητήματα που έμπαιναν δυναμικά (εργασιακές διεκδικήσεις, αμφισβήτηση των κυρίαρχων ιεραρχιών, αντίσταση στην εκπειθάρχηση), μια συστημική κρίση και έθεσαν τις βάσεις για την αναδιάρθρωση του παγκόσμιου κεφαλαίου. Ας μην ξεχνάμε ότι οι κρίσεις του καπιταλισμού, ενώ ολοφάνερα αναδεικνύουν τα αδιέξοδα και τις αντιφάσεις του, ταυτόχρονα δημιουργούν και τις προϋποθέσεις για το ξεπέρασμα τους, ανοίγοντας νέες τακτικές και ιδεολογικά εργαλεία για να συνεχίσει απρόσκοπτα τόσο η συσσώρευση πλούτου, όσο και η απόσπαση κοινωνικής συναίνεσης,

για τη διαιώνιση του υπάρχοντος πολιτισμού εκμετάλλευσης ανθρώπων και φύσης. Αυτό που υποστηρίζεται εδώ δεν είναι ότι τα όσα λέγονται περί εξάντλησης του πετρελαίου είναι κομμάτι συνωμοσιολογικών αφηγήσεων, αλλά ότι η όλη συζήτηση δεν εκκινεί σε καμία περίπτωση από την ανάγκη επίλυσης κάποιου "κοινού" προβλήματος. Γιατί τέτοιο δεν υπάρχει.. Στον καπιταλιστικό κόσμο η ενέργεια είναι εμπόρευμα, με όλες τις οικονομικές, κοινωνικές, πολιτικές συνδηλώσεις του και όλους τους αποκλεισμούς που αυτό παράγει.. Το πετρέλαιο λοιπόν σίγουρα δεν είναι ανεξάντλητο, ωστόσο η ανάγκη για εκμετάλλευση νέων μορφών ενέργειας, υπό τον εύηχο προσδιορισμό "ανανεώσιμες", είναι ανάγκη του καπιταλισμού, της ανάγκης επέκτασής του σε νέες κερδοφόρες αγορές που αναπτύσσονται στο πλάι των παλιών, του εμπλουτισμού της καταναλωτικής διαδικασίας με νέα προϊόντα.

Είναι ένα ακόμη εγχειρήμα εκ μέρους της κυριαρχίας για την εκ νέου νομιμοποίησής της εκμετάλλευσης ανθρώπων και φυσικών πόρων, και σαφώς μια ακόμη ανάδειξη του υπάρχοντος συστήματος στο ρόλο του μεγάλου ηγεμόνα, αυτού που φροντίζει για το "κοινό καλό" Σε μια ταξικά όμως διαρθρωμένη κοινωνία, με το πλήθος των επιβαλλόμενων διαχωρισμών σε επίπεδο κοινωνικών σχέσεων (στη βάση του έθνους, της φυλής, του φύλου, της θρησκείας, της ηλικίας, της σωματικής, κατάστασης κ.α.) "κοινό" καλό δεν υπάρχει και σίγουρα αυτό δεν μπορεί να αναμένεται από "τα πάνω" ..

Το ιδεολόγημα της "αειφόρου ανάπτυξης", που πρωτολανσαρίστηκε στη σύνοδο του ΟΗΕ για το περιβάλλον και την ανάπτυξη το 1987, ήταν το πρώτο βήμα για την ανάπτυξη μιας βαριάς "πράσινης" βιομηχανίας που βρήκε νέα πεδία κερδών σε όλα τα πεδία της οικονομίας, από τα κάθε είδους gadget και καταναλωτικά προϊόντα μέχρι τα βιοκαύσιμα, από τα ηλεκτρικά αυτοκίνητα μέχρι την παραγωγή ηλεκτρικής ενέργειας. Κάθε εμπορευματική δραστηριότητα που θέλει να εμφανίζεται "κοινωνικά ευαισθητή" και νεοτεριστική ενσωματώνει δομές πράσινης επιχειρηματικότητας, πάντα υπό το πρόσχημα της σωτηρίας του πλανήτη.

Η αναδιάρθρωση του παγκόσμιου κεφαλαίου προς την οικολογίζουσα ευαισθησία είναι το αποτέλεσμα της αναδιάταξης του κυρίαρχου λόγου, απόρροια μιας νέας αντίληψης, που έχει ως στόχο, όπως είπαμε, να επανανομιμοποιήσει στην κοινωνική συνείδηση τον αστικό πολιτισμό που παράγει καταστροφή και θάνατο, να καθάρει τις "βρωμιές" του παρελθόντος και να τον παρουσιάσει ως τον μόνο που μπορεί να διαχειριστεί το ζήτημα της επιβίωσης της ζωής πάνω στη γη. Έτσι, τα σενάρια εσχατολογίας ότι η ενέργεια (και η τροφή) δεν επαρκούν και πλησιάζει το τέλος της ανθρωπότητας έρχονται να ανατραπούν από τις κυνικές υποσχέσεις σωτηρίας των φτωχών από την πείνα και την έλλειψη ενέργειας μέσα από τις βιοτεχνολογίες και την πράσινη βιομηχανία, μιας που ο ανθρώπινος πληθυσμός όπως λέγεται από περίπου 7 δισ. που είναι τώρα θα ανέλθει σε 10 δισ. ως το 2050 (δεν είναι τυχαίο που στο βιβλίο των μαθητών/τριών της Γ' Λυκείου, η εν λόγω διακήρυξη βρίσκεται σε περίοπτη θέση-εμπέδωση των κυρίαρχων επιταγών μέσα από έναν κατεξοχήν χειραγωγικό μηχανισμό, αυτόν της εκπαίδευσης). Ένας ολόκληρος τεχνοκρατικός μηχανισμός από "ειδικούς", ερευνητές, θεσμικούς φορείς, κυβερνητικές (και μη) οργανώσεις, συνεπικουρούμενοι από το μηντιακό κατεστημένο οργανώνει την πράσινη προπαγάνδα, όχι μόνο αποσιωπώντας τις αιτίες που δημιούργησαν το πρόβλημα αλλά αποκιοπούντας τις κοινωνικές συνειδήσεις, επιβάλλοντας μια νέα φόρμουλα κοινωνικού ελέγχου και συμπεριφορών. Γιατί, ναι μεν οι λύσεις θα έρθουν από τα πάνω με την συνεργασία της -φαινομενικά ουδετεροποιημένης- επιστήμης και τεχνολογίας αλλά, σύμφωνα με τους θιασώτες της, όλοι/ες είμαστε υπεύθυνοι και όλοι/ες, ισότιμα και διαταξικά, πρέπει να συνεισφέρουμε στη σωτηρία της γης καταναλώνοντας πράσινα προϊόντα ή συμμετέχοντας σε ανέξοδες και ακίνδυνες για το σύστημα, δραστηριότητες. Πρόκειται ξεκάθαρα για μια μετατόπιση της ευθύνης σε ατομικές επιλογές και αποτροπή οποιαδήποτε έννοιας συλλογικών ανατρεπτικών απαντήσεων απέναντι σε ένα σύστημα κυριαρχίας που επιβάλλει την ερημοποίηση της ζωής μας.

Τίποτα λοιπόν δεν προμηνύει ότι η επέκταση της βιομηχανίας των Α.Π.Ε. θα είναι λιγότερο αιματηρή σε σχέση με την εκμετάλλευση άλλων μορφών ενέργειας, όσο κι αν το "ανανεώσιμο" ηχεί πιο φιλικά στα αυτιά μας από την εξόρυξη αργού πετρελαίου ή το fracking. Το "ανανεώσιμο" δεν λέει τίποτε από μόνο του. Ή μάλλον δεν εκφράζει παρά την αγωνία του καπιταλιστικού κόσμου για αέναη, ανεξάντλητη εκμετάλλευση. Να σημειώσουμε τέλος, ότι οι Α.Π.Ε. προωθούνται ως οι απόλυτα "καθαρές" μορφές ενέργειας, αντιστικτικά της πυρηνικής ενέργειας -οι συνέπειες από ένα πυρηνικό "ατύχημα" δεν μπορούν εύκολα να συγκαλυφθούν, όπως έδειξε και το πρόσφατο στη Φουκουσίμα. Το "καθαρό" βεβαίως σύμφωνα με ένα συγκεκριμένο πλαίσιο ανάγνωσης. Γιατί εμείς δεν ξεχνάμε ότι και τα δουλεμπορικά του 16ου-18ου αι. που μετέφεραν σκλάβους από την Αφρική στη νέα "γη της επαγγελίας", την Αμερική κινούνταν με ανανεώσιμη πηγή ενέργειας, τον άνεμο.

Ανεμογεννήτριες: ένα παράδειγμα του "θαυμαστού κόσμου"

Οι βιομηχανικές ανανεώσιμες πηγές ενέργειας (Β.Α.Π.Ε) δεν έχουν καμία σχέση με τη χρήση της αιολικής & ηλιακής ενέργειας που θα μπορούσαν να καλύπτουν τις ανάγκες σε μια κοινοτική μορφή οργάνωσης της ζωής, σε αρμονία με τη φύση, αλλά για τεράστιας έκτασης αιολικά, φωτοβολταϊκά πάρκα ή ηλιοθερμικές εγκαταστάσεις, που απαιτούν επιπλέον πυκνά δίκτυα, όπως υποσταθμούς, ταμιευτήρες νερού, δρόμους και γραμμές μεταφοράς. Πρόκειται για ένα συγκεκριμένο μοντέλο εκμετάλλευσης του ανέμου και των υδάτων που εξασφαλίζει κέρδη στους βιομήχανους, καταστρέφοντας φύση και τοπικές κοινωνίες. Συγκεκριμένα για την Κρήτη και τα νησιά του Αιγαίου, η επένδυση δεν σταματά στην κατασκευή των αιολικών πάρκων αλλά προβλέπει επιπλέον την κατασκευή διασύνδεσης από την νησιωτική προς την ηπειρωτική ελλάδα προκειμένου η παραγόμενη ενέργεια να μεταφέρεται και να πωλείται στο ηπειρωτικό σύστημα με μοναδικό κριτήριο το κέρδος των επενδυτών.

Ειδικά για τις ανεμογεννήτριες (α/γ), οπτικά διακρίνονται από απόσταση 40χλμ, μιας και το ύψος τους ξεκινά από τα 65 μ. και φτάνει τα 200μ. Καθεμία ζυγίζει από 223 έως και 490 τόνους χωρίς τη βάση της, και γ' αυτό η εγκατάστασή της απαιτεί ισχυρότατη θεμελίωση. Συγκεκριμένα, γίνεται εκσκαφή μεγέθους τουλάχιστον 16x16 μέτρων και βάθους 3 μέτρων και τσιμεντώνεται για να στηρίξει την α/γ, ενώ γίνεται και εκχέρσωση της γύρω περιοχής τουλάχιστον κατά 2 στρέμματα. Επιπλέον, η μεταφορά των α/γ στις περιοχές εγκατάστασής τους γίνεται με τεράστιες νταλίκες, που το πέρασμά τους απαιτεί τη διάνοιξη δρόμων 15-30 μέτρων. Για να συνδεθεί η α/γ με τον υποσταθμό απαιτούνται κατά μέσο όρο καλώδια 14χλμ, τοποθετημένα είτε εναέρια με πυλώνες υψηλής τάσης, που χρειάζονται περίπου 800 κυβικά μέτρα μπετόν (όσο μια βόροφη πολυκατοικία!), είτε υπόγεια με εκσκαφές πολλών χιλιομέτρων. Τέλος, χτίζεται ένα ακόμα κτίριο-υποσταθμός στο σημείο που θα ποντίζεται το καλώδιο στη θάλασσα, ώστε να μεταφέρεται το ρεύμα στην ηπειρωτική χώρα.

Πόσο φιλικά μπορεί να είναι όλα αυτά με το περιβάλλον; Είναι προφανές ότι αυτές οι παρεμβάσεις μετατρέπουν ολόκληρες περιοχές σε βιομηχανικές ζώνες παραγωγής ενέργειας, πλήττοντας ανεπανόρθωτα τη ζωή και τις δραστηριότητες των κατοίκων των γύρω περιοχών. Το έδαφος διαβρώνεται και εξαφανίζεται η φτωχή, λόγω υψημέτρου, φυτική εδαφοκάλυψη. Οι βάσεις των α/γ επιβαρύνουν το έδαφος με χλιάδες τόνους τσιμέντου, που προκαλεί ρωγμές στο πέτρωμα και αλλάζει τις υπόγειες φυσικές διαδρομές του νερού. Δεν λείπουν βέβαια και τα ατυχήματα που συμβαίνουν κατά καιρούς από τα πτερύγια των 30 τόνων που σπάνε και εκσφενδονίζονται έως και 400 μ. μακριά, καθώς και οι φωτιές που αρπάζουν οι τουρμπίνες, οι οποίες πολλές φορές μεταφέρονται στο δάσος.

Πολλές φορές, οι α/γ, λόγω των δυνατών ανέμων, ανεβάζουν την απόδοσή τους, με αποτέλεσμα να παράγουν «περισσευούμενη ενέργεια» που το ηλεκτρικό δίκτυο δεν μπορεί να την απορροφήσει ή να την αποθηκεύσει, καθώς η ηλεκτρική ενέργεια δεν αποθηκεύεται. Οι ανεμοεπενδυτές έδωσαν μια "λύση" και σε αυτό το πρόβλημα: την εγκατάσταση ενός υβριδικού συστήματος όπου υπάρχουν υπόγειοι υδροφόροι ορίζοντες. Αυτό το σύστημα μετατρέπει την ηλεκτρική ενέργεια σε μηχανική/δυναμική, ενεργοποιώντας αντλίες οι οποίες τραβούν το νερό από μεγάλο βάθος, το ανεβάζουν και το αποθηκεύουν σε δεξαμενές όσο πιο ψηλά γίνεται. Όταν κάποια στιγμή δεν υπάρχει αρκετός αέρας για να παραχθεί ρεύμα, ξαναφήνουν το νερό να πέσει από τη δεξαμενή, φροντίζοντας να δώσει κίνηση σε υδροτουρμπίνες, που αυτές με τη σειρά τους παράγουν ηλεκτρική ενέργεια. Το στράγγισμα του υδροφόρου ορίζοντα από τις γεωτρήσεις για να γεμίζουν οι δεξαμενές των υβριδικών, εκτός του ότι οδηγεί στον πλήρη έλεγχο του νερού από τις κατασκευαστικές εταιρίες, επιταχύνει την ερημοποίηση του τόπου λόγω αλάτωσης.

Εκτός από την καταστροφική παρέμβαση στο έδαφος, το υπέδαφος, τον υδροφόρο ορίζοντα και τη βλάστηση, τα αιολικά πάρκα δημιουργούν δυσμενείς συνθήκες διαβίωσης για ανθρώπους και ζώα στις περιοχές όπου εγκαθίστανται. Ο αεροδυναμικός και μηχανικός θόρυβος που παράγουν δυσκολεύει την καθημερινότητα των κατοίκων των γύρω περιοχών, καθώς είναι ένας θόρυβος διαπεραστικός, ένας χαμηλής συχνότητας γδούπος, κάθε φορά που ο έλικας περνά από τον πύργο, που μοιάζει με την αντήχηση του ελικοπτέρου από μακριά. Επιπλέον, εκπέμπουν υπόχουν με συχνότητα 0,01-25Hz, που δεν μπορεί μεν να τους συλλάβει το ανθρώπινο αυτή, ωστόσο προκαλούν ζαλάδες και ψευδαισθήσεις, γιατί η συχνότητά τους είναι παρόμοια με εκείνη των λειτουργιών του εγκεφάλου. Άλλο ένα μεγάλο πρόβλημα που αντιμετωπίζουν καθημερινά οι άνθρωποι που ζουν κοντά σε α/γ είναι η σκίαση που προκαλούν μέσα στα σπίτια τους, λίγο μετά την ανατολή και λίγο μετά τη δύση του ηλίου, λόγω των γιγάντιων πτερυγίων τους, που αγγίζουν τα 45μ. μήκος και τα 2μ. πλάτος.

Αλλά και τα ζώα που βρίσκονται στην περιοχή δεν μένουν ανεπηρέαστα. Ειδικά τα μεγάλα πουλιά, αναζητώντας τη λεία τους κάνουν αργές, κυκλικές κινήσεις κι έτσι μπαίνουν στην περιφέρεια περιστροφής των πτερυγίων. Τότε έχουν μόνο 2 δευτερόλεπτα για να αποφύγουν την πρόσκρουση. Τα νούμερα είναι τρομακτικά. Στην Καλιφόρνια σκοτώνονται κατά μέσο όρο 200-300 γεράκια, 40-60 χρυσαετοί ετησίως και γενικά εκτιμάται ότι 7.000 αποδημητικά πουλιά χάνουν τη ζωή τους κάθε χρόνο από αιολικούς στροβιλοκινητήρες. Πέρα από τη θανάτωση, ο θόρυβος που παράγουν οι α/γ μπορεί να εξαφανίσει σημαντικούς βιότοπους και να περιορίσει τις θέσεις φωλιοποίησης.

Αλλά και τα επιχειρήματα περί "ενεργειακού πλούτου" καταρρίπτονται μιας που η πραγματική απόδοση των α/γ είναι πολύ μικρή. Για παράδειγμα, μια α/γ ισχύος 1MW δεν αξιοποιεί παρά μόνο το 30-35% της κινητικής ενέργειας του αέρα. Αυτό σημαίνει ότι σε μια «μεσαία» κατάσταση του αέρα θα παράγει 300-350 KWH. Επιπλέον, η ενέργεια που παράγεται από τις α/γ εξαρτάται από το αν και πόσο φυσάει, ενώ γενικά το σύστημα ηλεκτροδότησης λειτουργεί μόνο όταν υπάρχει ισορροπία. Αυτή η δομική αστάθεια των «ψυσικών πηγών», είναι αντίθετη με τις ενεργειακές απαιτήσεις του σύγχρονου καπιταλισμού, που ξεφεύγουν από την οικιακή κατανάλωση και εξαπλώνονται σε μεγαλύτερα δίκτυα ηλεκτροδότησης. Επομένως, οι α/γ δεν θα μπορούσαν σε καμία περίπτωση να αντικαταστήσουν εξ' ολοκλήρου τα εργοστάσια που καίνε συμβατικά καύσιμα.

Και όταν τα επιχειρήματα για τη «φιλική προς το περιβάλλον» ενέργεια αρχίζουν και στερεύουν, η καπιταλιστική μηχανή επιστρατεύει το επιχείρημα της δημιουργίας θέσεων εργασίας, στοχεύοντας κυρίως περιοχές που πλήττονται από την ανεργία και την εξαθλίωση για να αποσπάσει την κοινωνική συναίνεση των γύρω τοπικών κοινωνιών. Ωστόσο, το σενάριο αυτό είναι παντελώς αβάσιμο, μιας και σε πρακτικό επίπεδο, ακόμα και το μεγαλύτερο αιολικό πάρκο της Ευρώπης έχει μόνο 3 μόνιμους υπαλλήλους. Αυτό προφανώς συμβαίνει, διότι οι μόνες μόνιμες θέσεις εργασίας που δημιουργούνται είναι στις βιομηχανές χώρες όπου και κατασκευάζονται τα υλικά και τα τμήματα των α/γ. Αντιλαμβανόμαστε επομένως, πως ακόμα και οι στοχεύσεις εκείνων των κομματιών του τοπικού πληθυσμού που "τσιμπάνε" το δόλωμα περί ευημερίας (πάντα σύμφωνα με τα καπιταλιστικά πρότυπα), και προσπερνούν με ευκολία το «αναγκαίο κακό», όπως λένε, της καταστροφής της φύσης, έρχονται να πέσουν στο κενό, καθώς (δυστυχώς γι' αυτούς) στον ελλαδικό χώρο δεν υπάρχει αναπτυγμένη βαριά βιομηχανία.

Η κατεύθυνση που παίρνουν οι Α.Π.Ε. με σαφήνεια δεν είναι αυτή που υποστηρίζουν οι πράσινοι υπερασπιστές της: αντί για αποκεντρωμένες μονάδες που να εξυπηρετούν τοπικές ανάγκες έχουμε συγκεντρωποιημένα μεγαπρότζεκτ, μια ακόμη εφαρμογή της καπιταλιστικής λογικής κέρδους, περιορισμών και περιφράξεων - κομμάτι της κυριαρχησης ενεργειακής πολιτικής, που συμπληρώνει εκείνα που αφορούν στην τεχνολογία εκμετάλλευσης του πετρελαίου, φυσικού αερίου και πυρηνικών.

Ανανεώσιμες Πηγές Κέρδους και ελληνική πραγματικότητα

Στον ελλαδικό χώρο, η πράσινη ρητορεία εντάθηκε με την πρόκληση της λεγόμενης οικονομικής κρίσης, της μεγαλύτερης μεταπολεμικά υποτίμησης της εργασίας, λεηλασίας της κοινωνικής ζωής, εκμηδένισης των στοιχειώδων δομών πρόνοιας και παράλληλα γιγάντωσης της καταστολής και του ελέγχου μέσω του ιδεολογήματος της ασφάλειας και της καλλιέργειας του φόβου. Όποιος/α εξεγείρεται ή αντιστέκεται στα σχέδια των κυριαρχων αποτελεί μέρος των "επικίνδυνων τάξεων". Δεν θα μπορούσε να βρεθεί πιο πρόσφορο έδαφος για την πράσινη προπαγάνδα από την παρούσα συνθήκη καθώς το πρόσχημα της "σωτηρίας του πλανήτη" συνδέεται τώρα με αυτό της «σωτηρίας μας από την οικονομική κρίση». Η επίκληση μιας «εθνικής ανάγκης», η απόλυτη προτεραιότητα του «δημοσίου συμφέροντος», έρχεται να δημιουργήσει μια νέα συναινετική διαδικασία, όπου δλοι είναι υποχρεωμένοι να ομονοήσουν στην, με κάθε τρόπο και κόστος, οικονομική ανάπτυξη. Κάτω από τους μύθους της «εθνικής ομοιθυμίας» αποκρύπτεται αφενός η ταξική και οικονομική διάρθρωση της κοινωνίας, και διάτοπα το ξεπέρασμα, όχι της κρίσης -που δεν είναι μόνο οικονομική αλλά συστηματική- αλλά του συστήματος ανισότητας και εκμετάλλευσης είναι ζήτημα ριζοσπαστικών περιεχομένων και αγώνων, και αφετέρου ότι η ανάπτυξη, ως προς τη θεωρία και τις εφαρμογές της, είναι συνώνυμη της καταστροφής.

Ο δρόμος για την επέλαση των Α.Π.Ε στην εγχώρια αγορά, άνοιξε το 2007 με τον τότε υπουργό υ.π.ε.χω.δε. Γ. Σουφλιά να θεσμοθετεί το "εθνικό συμβούλιο χωροταξίας". Το συμβούλιο αυτό είχε στόχο τη διείσδυση της αιολικής ενέργειας σε ποσοστό 40% επί της συνολικής μέχρι το 2020 -βάση ρήτρας από την Ε.Ε- και την προώθησή της ως «πράσινης» ενέργειας, φθηνής και φιλικής προς το περιβάλλον. Ο ίδιος υπουργός δήλωνε εκείνη την περίοδο, ότι η πυρηνική ενέργεια είναι «καθαρή» αφού δεν επιβαρύνει την ατμόσφαιρα με CO₂, άρα «πράσινη» ενέργεια, εγκωμιάζοντας τα οφέλη των χωρών που την χρησιμοποιούν, επιχειρώντας να ανοίξει η συζήτηση σχετικά με την δημιουργία πυρηνικών εργοστασίων στην Ελλάδα. Η περίπτωση της πυρηνικής ενέργειας είναι χαρακτηριστική του εύρους των «καθαρών μορφών ενέργειας» αλλά και της παραγόμενης σύγχυσης όσον αφορά στα ζητήματα περιβάλλοντος, όταν το μοναδικό κριτήριο για να χαρακτηριστεί μια πηγή ενέργειας ως ρυπογόνα είναι η εκπομπή CO₂. Ξεχνούν βέβαια να αναφέρουν τη ρυπογόνα δράση των πυρηνικών εργοστασίων, με την εκπομπή ραδιενεργών αερίων και ακτινοβολίας, την κατάληξη των πυρηνικών αποβλήτων (στους βυθούς και τα εδάφη χωρών του "τρίτου κόσμου") και τί σημαίνει πυρηνικό ατύχημα (βλ. Three Mile Island, Chernobyl, Fukushima, περιπτώσεις πυρηνικών ατυχημάτων που συνέβησαν στις τρεις πιο τεχνολογικά προηγμένες χώρες του κόσμου).

Στα χρόνια που ακολούθησαν, το ζήτημα της ενέργειας αποτέλεσε νέο, σταθερά κερδοφόρο πεδίο για μεγάλες κατασκευαστικές εταιρείες -εγχώριες και πολυεθνικές. Μέσω επιδοτήσεων και διευκολύνσεων που παρείχε το κράτος στους κατασκευαστές, το κόστος των έργων μετακύλησε στα τιμολόγια της ΔΕΗ, καταρρίπτοντας το επιχείρημα ότι «ο άνεμος είναι δωρεάν». Επιπλέον, μεγάλες πολυεθνικές όπως η γαλλική EDF, που είναι γνωστή παγκοσμίως για την κατασκευή και διαχείριση πυρηνικών εργοστασίων και εμπλέκεται μέσω θυγατρικών της στην Ελλάδα, πέρα από τα άμεσα οικονομικά οφέλη που αποκομίζουν από τη λειτουργία των αιολικών πάρκων υπολογίζουν και στα «πράσινα» οφέλη ως εταιρείες, αφού εγκαταστάσεις Α.Π.Ε. προσμετρούνται στις πιστώσεις (credits) στο πλαίσιο του σχεδίου διαχείρισης αερίων ρύπων βάση της συνθήκης του Κιότο. Έτσι, π.χ αντί η EDF να πληρώνει υπέρογκα ποσά για την αγορά δικαιωμάτων ρύπων προτιμά να αναπτύσσει αιολικά πάρκα αυξάνοντας παράλληλα τα κέρδη της.

Ιδιαίτερα στο περιβάλλον της κρίσης, με πρόσχημα την ανάπτυξη και το εθνικό συμφέρον, έχουν επινοηθεί και εφαρμόζονται όλες οι νομοθετικές ρυθμίσεις για την διευκόλυνση της εφαρμογής «αναπτυξιακών έργων», ξεπερνώντας τις όποιες τεχνικές δυσκολίες μέσω αποχαρακτηρισμού ολόκληρων περιοχών, χωροθετώντας αιολικές βιομηχανικές μονάδες ακόμα και σε δασικές περιοχές.

Με το νόμο 3984/2010 -fast track- ή επίσημα: «επιτάχυνση και διαφάνεια υλοποίησης στρατηγικών επενδύσεων», οι διαδικασίες για την έκδοση αδειών υλοποίησης επενδύσεων στον ελλαδικό χώρο γίνονται γρήγορες και ευέλικτες σε τομείς όπως η βιομηχανία, η ενέργεια, ο τουρισμός, η υψηλή τεχνολογία, η καινοτομία... Τα κριτήρια υπαγωγής μιας επένδυσης στο fast track είναι το ποσό της επένδυσης ή/και οι θέσεις εργασίας που θα δημιουργούνται. Ουσιαστικά είναι νόμος-ρύθμιση στο πλαίσιο της αναδιάρθρωσης και του μνημονίου, ώστε να διευκολύνεται κατά το μέγιστο δυνατό η υλοποίηση μιας επένδυσης. Έτσι, το κράτος παρέχει κάθε δυνατή διευκόλυνση στον επενδυτή, αναλαμβάνει να απαλλοτριώσει τη γη, να κατασκευάσει βοηθητικά έργα, να καθορίσει τις ζώνες ελέγχου δόμησης και δραστηριοτήτων στο χώρο της επένδυσης. Με λίγα λόγια, το κράτος αναλαμβάνει να διευκολύνει τον επενδυτή, προκειμένου αυτός να αποφύγει την πρόσκρουση σε νομοθετικές διατάξεις που θα έκαναν αδύνατη την επένδυση. Τα συμπεράσματα αυτονότητα.

Βέβαια, η πράσινη ιδεολογία δεν θα μπορούσε να εντυπωθεί στην «κοινή γνώμη» χωρίς τα μέσα μαζικής χειραγώησης (μ.μ.ε.) να δίνουν ρεσιτάλ πράσινης εναισθησίας. Είναι αδιανόητη η υποκρισία και η διασπορά σύγχυσης που προκαλεί ο καταιγισμός της καθημερινότητας από πράσινα μηνύματα. Μέσω των μίντια καλλιεργείται η ψευδαίσθηση της ενεργούς συμμετοχής στην προστασία του περιβάλλοντος (ανακύκλωση σκουπιδιών, κατανάλωση οικολογικών προϊόντων κ.λπ.) ενώ ταυτόχρονα παρουσιάζονται πολυεθνικοί κολοσσοί που ευθύνονται για την αφαίμαξη φύσης και ανθρώπων να προάγουν κοινωφελές έργο (πράσινες τράπεζες, πράσινες πετρελαιοβιομηχανίες κ.λπ.). Οι εταιρείες που εμπλέκονται στην εγκατάσταση και διαχείριση των Α.Π.Ε είναι γνωστοί εγχώριοι κατασκευαστικοί όμιλοι (Μπόμπολας, Κοπελούζος, Μυτιληναίος) και πολυεθνικοί κολοσσοί (EDF, SIEMENS), όλοι τους βασικοί βραχίονες της καπιταλιστικής οικονομίας.

Με την κατασκευή αιολικών σταθμών, όπως αναφέρθηκε ήδη, δεν προβλέπεται να κλείσουν μονάδες λιγνίτη ενώ αντίθετα ετοιμάζονται και νέες στις ίδιες επιβαρυμένες εδώ και χρόνια περιοχές. Στα ισοπεδωμένα βουνά της Δ. Μακεδονίας από όπου εξορύσσεται ο λιγνίτης, τώρα θα αποψιλώνονται και τα δάση για να τοποθετηθούν οι ανεμογεννήτριες.

Ο καπιταλισμός για άλλη μια φορά δείχνει τα δόντια του και εμείς δεν έχουμε κανέναν απολύτως λόγο να σιωπήσουμε ή να συναίνεσουμε μπρος σε σχέδια περαιτέρω καταστροφής της φύσης και της ζωής μας. Ακόμα περισσότερο σήμερα που η νέα σοσιαλδημοκρατική -με ακροδεξιό δεκανίκι - διαχείριση επιχειρεί να μας πείσει πως όλα τα κακώς κείμενα των προηγούμενων αναπτυξιακών πολιτικών θα διορθωθούν με επιμέρους παρεμβάσεις, λανσάροντας ένα ανθρώπινο προσωπείο του καπιταλισμού. Ουσιαστικά αυτό που προτείνεται από την αριστερή οικολογίζουσα πολιτική είναι μια πιο «ήπια», εντός ορίων ανάπτυξη, που θα πριμοδοτεί πράσινες τεχνολογίες όπως οι Α.Π.Ε., νομιμοποιώντας την κυρίαρχη ιδεολογία και την καπιταλιστική οικονομία. Χαρακτηριστική, αυτής της διαχείρισης, είναι η δήλωση του επικεφαλής του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου Μάρτιν Σουλτς, που δημοσιεύτηκε στη σελίδα του στο LinkedIn, με τίτλο «Η Ελλάδα και η ευκαιρία του τετράμηνου παραθύρου»: *Η ΕΕ έχει πλέον ένα συγκεκριμένο επενδυτικό σχέδιο. Αν η Ελλάδα δημιουργήσει μια οικονομική δομή απαλλαγμένη από την ενδημική διαφθορά με σταθερό νομικό περιβάλλον μπορεί να γίνει μια πολύ ενδιαφέρουσα επενδυτική πρόταση για την ηλιακή και την αιολική ενέργεια. Και η απάντηση στο κέλευσμα για περαιτέρω αποικιοποίηση της φύσης από το κεφάλαιο έρχεται άμεσα δια στόματος του (αναπληρωτή) υπουργού Γ.Τσιρώνη στη Σύνοδο Υπουργών Περιβάλλοντος (5/3): Τον τελευταίο καιρό λόγω της κρίσης, τα περιβαλλοντικά προβλήματα μένουν στο περιθώριο. Όμως, έχουμε πει επανειλημμένα ότι, μια πράσινη στροφή της οικονομίας θα μπορούσε να δημιουργήσει χιλιάδες θέσεις εργασίας και να φέρει δισεκατομμύρια ευρώ σε όλη την Ευρώπη[...]*
[...] Στον τομέα των Ανανεώσιμων Πηγών Ενέργειας βρισκόμαστε σε πολύ καλό σημείο. Θα μπορούσαμε όμως να είμαστε υπόδειγμα. Δηλαδή, ενώ με την παραγωγή ενέργειας από ΑΠΕ κατά 20% είμαστε εντός του στόχου, θα μπορούσαμε και να είμαστε ενεργειακός παράδεισος και πόλος έλξης επιχειρήσεων για πάρα πολύ φθηνή, αέναη ενέργεια από τους φυσικούς πόρους (ήλιο, αέρα, κύματα κ.λπ.) (η υπογράμμιση δική μας).

Αυτό που αναλαμβάνει λοιπόν η νέου τύπου κυβέρνηση «ελπίδας» είναι να δημιουργήσει τις προϋποθέσεις, να κάμψει τις αντιστάσεις των κατοίκων, πλασάροντας έναν εξορθολογισμένο τρόπο καταστροφής.

Όμως οι Α.Π.Ε. δεν αποτελούν τίποτα περισσότερο από μια ακόμα βαριά βιομηχανία, που όχι μόνο δεν λύνει το ενεργειακό πρόβλημα που δημιουργεί ο καταναλωτικός αστικός πολιτισμός, αλλά έρχεται να ολοκληρώσει το ιδεολόγημα που αντιλαμβάνεται τον αέρα, το νερό, τη γη σαν επιπλέον κεφάλαια προς εκμετάλλευση. Να κατοχυρώσει περίφραχτες ζώνες, αβίωτες από τους κατοίκους των γύρω περιοχών, να εγγράψει για μια ακόμη φορά στο χώρο και το χρόνο τα κυρίαρχα νοήματα του κέρδους και του εμπορεύματος. Τρανταχτό παράδειγμα της μεθόδευσης αυτής της στρατηγικής, αποτελεί η ευρωπαϊκή οδηγία του 2000 όπου θεσμοθετείται το δίκτυο natura. Σε αυτό το δίκτυο ορίζονται ζώνες ειδικής προστασίας του περιβάλλοντος, οι οποίες περιλαμβάνουν υδροβιότοπους, δασικές περιοχές και δέλτα ποταμών. Με αυτό τον τρόπο (αν και το εν λόγω θεσμικό πλαίσιο για τις περιοχές natura φτιάχτηκε όπως φαίνεται για να αφήνει άφθονα "παραθυράκια" για παραβιάσεις του), γίνεται ένα άμεσο ξεσκαρτάρισμα σχετικά με το ποιες περιοχές «αξίζει» να διασωθούν και ποιές όχι, με μοναδικό γνώμονα αυτή την οδηγία, γεγονός που ανοίγει το δρόμο για μετέπειτα αποχαρακτηρισμούς περιοχών, αλλά επιβάλλοντας έτσι και μια λογική ότι η προστασία και ο σεβασμός του περιβάλλοντος και της φύσης ορίζεται "από τα πάνω" και οριοθετείται μόνο στις περιοχές που οι κυρίαρχοι επιλέγουν.

**Ο ενεργοβόρος-ρυπογόνος πολιτισμός δεν διορθώνεται μέσω της ανάπτυξης.
Δεν εξορθολογίζεται αλλά ανατρέπεται.**

Ο αγώνας των κατοίκων των περιοχών που πλήττονται από τα κυρίαρχα αναπτυξιακά σχέδια μας αφορά όλους/ες, ως κομμάτι του συνολικότερου αγώνα των «από κάτω» για την ελευθερία. Οι απαντήσεις μας δεν μπορεί να είναι διορθωτικές των επιβαλλόμενων σχεδίων αλλά να κοιτάζουν στην καταστροφή τους. Με την οικειοποίηση των χαρακτηριστικών της αυτοοργάνωσης από αγωνιζόμενους κατοίκους και αλληλέγγυους/ες ενάντια στην καταστροφή της φύσης- χωρίς αρχηγούς, διαμεσολαβητές και λογικές κέρδους. Η όποια εμπλοκή θεσμικών φορέων (κρατικοί, δημοτικοί, κομματικοί, μ.κ.ο, μ.μ.ε.) στους αγώνες τούς υποβιβάζουν σε διεκπεραιώση διεκδικήσεων.

Στον αντίποδα «άκαπνων» αιτημάτων προτάσσουμε πολύμορφους αγώνες, με τη δημιουργικότητα και την ευφυΐα των αγωνιζόμενων ανθρώπων.

Απέναντι στη σιωπή και την καταστολή που επιχειρείται να επιβληθεί στις περιοχές που βάλλονται από «πράσινες επενδύσεις» έχουν αρθρωθεί δυναμικές αντιστάσεις που μας δείχνουν τον δρόμο. Οι πρόσφατοι αγώνες των κατοίκων της Χαλκιδικής ενάντια στα ορυχεία χρυσού, οι δράσεις ενάντια στην εκτροπή του Αχελώου, οι δυναμικές απαντήσεις των κατοίκων της Κερατέας και της Λευκίμης στη νότια Κέρκυρα ενάντια στη δημιουργία XYTA, οι αντιστάσεις των κατοίκων των νησιών του Αιγαίου ενάντια στην εγκατάσταση αιολικών πάρκων και ο αγώνας των κατοίκων στο Αποπηγάδι ενάντια στη δημιουργία αιολικού πάρκου στο βουνό, είναι κάποιοι μόνο στο μεγάλο κατάλογο των μαχών που δόθηκαν και συνεχίζουν να δίνονται ενάντια στη λεηλασία της φύσης και της ζωής μας.

Στα συντρίμμια του υπάρχοντος, να χτίσουμε τον δικό μας κόσμο με θεμέλια αυτά της ισότητας, της αλληλεγγύης, της ισότιμης συνύπαρξης με τη γη και τους οργανισμούς της.

Αυτοοργανωμένες διαδικασίες και ακηδεμόγευτοι αγώνες για τον αυτοκαθορισμό της ζωής μας

Αγώνας για τη γη και την ελευθερία

Το παρόν έντυπο αποτελεί την εισήγηση της εκδήλωσης ενάντια στις Βιομηχανικές Ανανεώσιμες Πηγές Ενέργειας

αυτοδιαχειριζόμενο κατειλημμένο εδάφος Αγρός 14/3/15